

ФРЕДЕРИК ПОЛ БАЩА НА ЗВЕЗДИТЕ

Превод от английски: Виолета Чушкова, 1985

chitanka.info

I

Норман Марчанд седеше зад кулисите на малката сцена в танцувалната зала върху кожена възглавница, донесена му от някого. Там, в залата, го очакваха 1500 души, дошли да засвидетелствуват уважението си към него.

Марчанд помнеше много добре тази танцувална зала. Навремето той беше неин собственик. Четиридесет... не, не беше преди четиридесет. Дори не беше и преди петдесет. Беше преди шестдесет, да, преди шестдесет и няколко години, когато той и Джойс бяха танцували в тази зала. Тогава хотелът беше най-новият на Земята, а той — току-що оженилият се син на човека, който го бе построил, и приемът беше по случай неговата сватба с Джойс. Разбира се, никой от хората тук сега не би могъл да знае за това. Ала Марчанд помнеше... „О, Джойс, моя най-скъпа!“ Но тя си беше отишла от този свят много отдавна.

Тълпата шумеше. Той надникна крадешком иззад кулисите и видя, че местата на централната маса вече се заемат. Там седеше вицепрезидентът на Съединените щати, който се ръкуваше с губернатора на Онтарио — сякаш за миг и двамата бяха забравили, че принадлежат към различни партии. Там беше и Линфокс, от Института — той любезно помагаше на едно шимпанзе да се настани на мястото си, непосредствено до онова, което, съдейки по наредените отпред микрофони, бе вероятно мястото, отредено за самия Марчанд. Линфокс, изглежда, се чувствуваше неудобно в присъствието на шимпанзето. То несъмнено беше „пренесено“, ала сдобиването с човешки разум не бе удължило маймунските му крака.

След малко се появи Дан Флъри, който се изкачи на сцената направо по стъпалата от залата, където поканените хиляда и петстотин души заемаха местата си.

„Флъри изобщо не изглежда добре“ — отбеляза мислено Марчанд, и то не без известно задоволство, тъй като Флъри беше петнадесет години по-млад от него. Марчанд обаче не му завиждаше за

това. Не завиждаше дори на младия пиколо, донесъл му възглавницата, който не бе на повече от двадесет години и имаше телосложение на краен защитник от футболен отбор. Един живот бе напълно достатъчен за човека. Особено когато си постигнал, или почти постигнал, осъществяването на мечтата, създадена от теб.

Това, разбира се, бе, погълнало всичко, оставено от баща му. Но за какво друго са парите?

— Време е да влизате в залата, сър. Ще разрешите ли да ви помогна? — Това бе младият краен защитник, чиито мишници заплашваха да спукат по шевовете униформата на пиколо. Той се държеше изключително любезно. Едно от хубавите неща при провеждането на тази тържествена вечеря в хотел „Марчанд“ бе, че персоналът се отнасяше така почтително към него, сякаш той продължаваше да бъде собственикът на това заведение „Хотелът вече имаше чудноват и старомоден вид — размишляваше Марчанд — и вероятно поради тази причина, организационният комитет се бе спрял именно на него. Макар че едно време...“

Той се отърси от мислите си.

— Извинете, млади човече. Бях се нещо... поразсеял. Благодаря ви.

Изправи се бавно, но все пак с лекота, въпреки че бе прекарал един изтощителен ден. Когато крайният защитник го изведе на сцената, аплодисментите бяха толкова оглушителни, че звукорегулаторът на слуховия му апарат блокира.

По тази причина пропусна първите слова на Дан Флъри. Те бяха несъмнено хвалебствени. Много внимателно Марчанд се намести в креслото си и когато ръкоплясканията поутигнаха, започна да долавя думите.

Дан Флъри бе все още висок мъж, с тяло, приличащо на буре, с рунтави вежди и коса като огромна грива. Той бе подкрепил още от самото начало налудничавия проект на Марчанд за навлизането на човека в Космоса. Така го каза и сега:

— Най-величавата човешка мечта! — извиси глас той. — Покоряването на самите звезди! А ето и самия човек, който ни учеше как да мечтаем за това, Норман Марчанд!

Марчанд се поклони сред буря от ръкопляскания.

Слуховият апарат отново спаси ушите му и го лиши от следващите няколко думи.

— ... и сега, когато сме пред прага на успеха — гърмеше гласът на Флъри, — редно е да се съберем тук тази вечер... да се сплотим и в името на тази възвишена надежда... да посветим отново себе си на нейното осъществяване... да засвидетелствуваме нашето уважение и да дарим с нашата обич човека, който пръв ни посочи за какво да мечтаем!

Докато звукорегулаторът отбелязваше силата на ораторското изкуство на Дан Флъри, Марчанд се усмихна на потъналото в мъгла море от лица. „Беше почти жестоко — помисли си той — да го каже по този начин.“ Пред прага на успеха! И наистина колко години стана, как чакаха търпеливо пред този праг, а вратата под носа им стоеше все така заключена. „Естествено — помисли си той мрачно, — сигурно бяха пресметнали, че тържествената вечеря ще трябва да се състои час по-скоро, освен ако не предпочитаха труп за почетен гостенин. Все пак...“ Обърна се с усилие и погледна полуучудено Флъри. В тона му се долавяше нещо. Да не би... Възможно ли е...?

Не, не беше възможно, каза си той решително. Нямахше нито новини, нито съобщение за важно откритие, нито доклад от някой от пътуващите кораби, нито изгледи мечтата най-сетне да се сбъдне.

Той щеше да бъде първият, който ще узнае. За нищо на света не биха скрили подобно нещо от него. А той не бе чул нищо.

— ... а сега — продължаваше Флъри — повече не желая да отклонявам вниманието ви от вечерята. След това, обещавам, ще има много и дълги прочувствени речи, които ще помогнат на вашето храносмилане. Ала първо нека похапнем!

Смях. Ръкопляскания. Глъч и потракване на вилици.

Поканата за ядене, естествено, не се отнасяше за Норман Марчанд. Положил ръце в скута си, стаил печалното униние на остарелия, той седеше и наблюдаваше как останалите усърдно се справят с вечерята, усмихваше се и се чувствуваше само леко оцетен. Не, *наистина* не завиждаше за нищо на младите хора, мислеше си той. Нито за здравето им, нито за младостта им, нито за живота, който им предстои да изживеят. Завиждаше им само за кофичките с лед.

Опита да се престори, че му харесва виното, както и огромната розова скарида със солени бисквити и мляко. Според Ейза Черни,

комуто трябваше да се вярва, тъй като бе поддържал живота му досега, Марчанд имаше само един избор — или да яде каквото си иска, или да продължава да живее. Поне още известно време. И откакто Черни проявяваше достатъчно човечност, или по-скоро коравосърдечност, и определяше до ден вероятната продължителност на живота му, Марчанд в минути на безделие се бе опитал да изчисли колко от тези оставащи му месеци би могъл да размени срещу едно наистина добро похапване. Той бе напълно убеден, че когато след редовния седмичен преглед Черни вдигне поглед към него и каже, че са му останали само още няколко дни, Марчанд обезателно ще размени тези няколко дни срещу печено говеждо с картофени кюфтета и мариновано червено зеле за гарнитура. Но това време все още не беше дошло. С малко повече късмет той можеше да изкара още един месец. А може би дори два...

— Извинете... не ви разбрах — каза той, като се полуобърна към шимпанзето. Макар и „пренесено“, животното говореше толкова неразбираемо, че първоначално Марчанд дори не проумя, че се обръщат към него.

Не трябваше да се обръща.

Китката му бе загубила своята гъвкавост, лъжицата излетя от ръката му, а напоените с мляко солени бисквити цопнаха на пода. Направи грешка, като се опита да отмести коляното си... колко е лошо да остарееш. Не искаше да се покаже тремав... и движенията му се получиха твърде резки.

Столт стоеше на самия ръб на тесния подиум. Марчанд разбра, че се прекатурва.

„Деветдесет и шест години са твърде много, за да си позволиш да паднеш върху главата си — помисли си той. — Ако знаех, че ще ми се случи подобно нещо, можех да си похапна от онези скариди...“ Но той не се уби.

Остана само в безсъзнание след удара. И при това не за дълго, защото започна да идва на себе си още докато го носеха към съблекалнята зад кулисите.

Преди много години Норман Марчанд бе отдал живота си на една надежда.

Богат, умен, женен за красиво и нежно момиче, той бе подарил всичко, което притежаваше, на Института за колонизиране на планети

извън Слънчевата система. За начало бе подарил няколко милиона долара.

Тези пари представляваха цялото състояние, оставено му в наследство от неговия баща, но те в никакъв случай не можеха да бъдат достатъчни за постигането на целта. Те можеха да послужат само за катализатор. С тях Марчанд нае рекламни агенти, хора, които да събират пари с подписка, съветници по капиталовложенията и управители на благотворителните фондове. Похарчи ги за документални филми и телевизионни реклами. С тези пари той даваше приеми за американските сенатори и организираше викторини с награди на шестокласниците от цялата страна и накрая постигна това, което бе решил да постигне.

Той събра пари. Изключително много пари.

Всичките тези пари, които бе измолил или измъкнал от джобовете на хиляди хора, той вложи в построяването на двадесет и шест огромни космически кораба, всеки един голям колкото дузина океански лайнери, и ги бе разпратил из Космоса подобно на земеделец, който сее пшеница срещу вятъра.

„Потрудох се“ — прошепна Марчанд на себе си, завръщайки се от най-тъмното място, което някога бе виждал. „Исках да видя как човекът протяга ръка и се докосва до един нов дом... и исках аз да съм този, който да го напътствува...“

Чу някой да казва:

— ... той знаеше това, нали? Но ние се стараехме да го пазим в тайна...

Нечий друг глас му изшътка да си затваря устата. Марчанд отвори очи.

Черни стоеше до него със сериозно изражение. Видя че Марчанд е в съзнание.

— Вече си добре — рече той и Марчанд бе убеден, че това е истина, тъй като Черни го гледаше навъсено. Ако положението бе лошо, той щеше да се усмихва... — Да не си посмял! — извика Черни, като го сграбчи за рамото. — Няма да мърдаш от мястото си! Заминаваш вкъщи, в леглото.

— Но нали каза, че съм добре?

— Имах предвид, че все още дишаш. Не си играй с огъня, Норман.

— Ами вечерята... — възрази Марчанд. — ... аз трябва да съм там...

Ейза Черни се бе грижил за Марчанд в продължение на тридесет години. Бяха ходили заедно на риба и един-два пъти се бяха напивали. Черни не би отстъпил за нищо на света. Той само поклати глава.

Марчанд се отпусна тежко назад. Зад гърба на Черни шимпанзето бе приседнало скромно от края на един стол и наблюдаваше. „Тревожи се — каза си Марчанд. Тревожи се, защото чувствава, че това, което ми се случило, стана по негова вина.“ Тази мисъл го изпълни с достатъчно сила, за да заговори:

— Глупаво беше от моя страна да падна по този начин, мистър... Извинете.

Черни го представи.

— Норман, това е Дуейн Фъргюсън. Той беше свръхекипажна бройка на „Коперник“. „Пренесен“. Присъствува на вечерята, така да се каже, костюмиран.

Шимпанзето кимна, но не заговори. Наблюдаваше сладкодумния оратор Дан Флъри, който изглеждаше нещо разстроен.

— Къде се губи тази линейка? — попита Черни с нетърпението, което лекарите проявяват към стажантите си, и крайният защитник в униформата на пиколо побърза мълчешком да отиде и провери.

Като се изкашля, шимпанзето издаде някакъв лаещ звук.

— Хахво... — горе-долу така прозвуча — казваше „х“ вместо „к“. — Хахво искахте да хажете за имфиде, мисдър Влъри?

Дан Флъри се обърна и погледна смутено шимпанзето. „Не — помисли си внезапно Марчанд, — изглежда, не разбира за какво говори шимпанзето. По-скоро като че ли няма намерение да му отговаря.“

— Какво е това „имфиде“, Дан? — попита Марчанд.

— Откъде да знам! Слушайте, мистър Фъргюсън, май ще е по-добре да излезем навън.

— Хахво...? — Дрезгавият лаещ глас най-сетне се пребори с маймунското тяло, което обитаваше, и се доближи до звуците, които искаше да издаде: — *Какво искахте да мажете... да кажете?*

Това беше един невъзпитан младеж, помисли си Марчанд. Той му досаждаше.

Макар че сигурно имаше някакъв смисъл в неговия настойчив въпрос...

Марчанд трепна и за миг почувствува, че му призлява. Мина му, но у него остана колебание. Запита се дали не е възможно да си е счупил нещо. Черни не би го излъгал, ако е така. Ала у него остана убеждението, че го е излъгал.

Изгуби интерес към шимпанзето-човек и дори не обърна глава, когато Флъри изведе маймуната набързо от стаята, с възбуден и приглушен шепот, който звучеше като дращенето на крачета на щурец.

Ако някой искаше да изостави даденото му от бога човешко тяло и да напъха разсъдъка, мислите и... да, и душата си в тялото на антропоид, това не му осигуряваше някакво специално внимание от страна на Норман Марчанд.

Разбира се, че не му осигуряваше! Докато чакаше линейката, Марчанд си повтаряше познатите доводи. Хората, които доброволно пожелаха да участвуват в междузвездните полети, за чието осъществяване той бе допринесъл толкова много, знаеха каква ще бъде участта им. И докато някой свръхгений не изобрети легендарния двигател „М.В.Д.“^[1], положението няма да се промени. При сегашните скорости — по-малки от скоростта на светлината — бяха потребни десетилетия, за да се стигне до всяка от известните ни по-значими планети.

Процесът на пренасянето позволяваше тези хора да използват своя разум за управляването на тела на шимпанзета — за тях не се полагаха особени грижи и бяха извънредно удобни за използване — докато през всичките дълги години на странствувания между звездите техните собствени тела лежаха спокойно в камерите за дълбоко замразяване.

За това, естествено, бяха необходими храбри хора. Те заслужаваха уважение и внимание.

Той също. Ето защо не беше учтиво да се дрънкат празни приказки за някакво си „имфиде“, независимо какво е то, когато човекът, допринесъл най-много за тяхното пътешествие, бе сериозно ранен...

Ами ако...

Марчанд отново отвори очи.

„Имфиде“. Ами ако това „имфиде“ е най-близкото, което гласните струни и устните на шимпанзето могат да изрекат вместо... вместо... ами ако онова, за което бяха разговаряли, докато той беше в безсъзнание, е онази почти невероятна, безнадеждна и фантастична мечта, на която той, Марчанд, бе обърнал гръб, когато започна да организира колонизационната кампания? Ами ако някой наистина бе открил двигателя „М.В.Д.“?

II

На следващия ден при първия прилив на сила Марчанд без ничия помощ се настани в един инвалиден стол — не искаше никой да му помага за тази работа — и се придвижи до залата със звездната карта в къщата, предоставена му от Института да живее безплатно до края на живота си. (Естествено, най-напред той я бе подарил на Института.)

Институтът бе изразходвал 300 000 долара за обзавеждането на тази зала. Дистанционно насочвани звезди бяха осеяли залата, дълга четиридесет и пет стъпки, която пресъздаваше в умален вид цялото пространство около Слънчевата система в обсег от петдесет и пет светлинни години. Всяка звезда бе нанесена на картата и маркирана. Преди година няколко звезди бяха дори леко преместени, за да се коригира собственото им движение. Дотолкова прецизно бе направено всичко тук.

Двадесет и шестте огромни звездни кораба, финансирани от Института, бяха също на картата, или поне онези от тях, които все още се намираха в Космоса. Те, естествено, не бяха дадени в мащаб, но Марчанд знаеше какво означават. Той подкара стола по очертаната пътека към центъра на стаята и като се спря там, точно под златозарната Слънчева система, се огледа наоколо.

Виждаше се синьо-бялата Сириус, която властвуваше над всички останали звезди. Точно над нея блестеше Процион. С тези две звезди не можеха да се мерят по яркост никои други в залата, макар че червената Алтаир бе по своему по-ярка, отколкото Процион. В центъра на залата нашето Слънце и звездата Алфа от Кентавър А представляваха сияйна двойка.

Той впери сълзящи очи в най-голямото разочарование в своя живот. Звездата Алфа от Кентавър Б. Така близка. Така удобна. Така безплодна. Каква ирония на природата-творец — най-близката и най-подходящата за нов дом звезда не беше изобщо образувала планети... или ако ги бе образувала, бе ги запратила в капаните на зловещата дупка, заложили от самата нея или от съпътстващите я две звезди.

Но съществуваха и други надежди...

Той потърси с поглед и откри бледожълтите мъгляви очертания на Тау Цети. Намираше се само на единадесет светлинни години — колонията сигурно бе вече основана. Най-късно след десет години щяха да получат известие... ако, разбира се, тази звезда има планети, на които може да се живее.

Ето това беше големият въпрос, на който вече бяха получили толкова много отрицателни отговори. Но на Тау Цети все още можеше да се гледа като на добра възможност, каза си решително Марчанд. Беше по-слабо и по-хладно светило от Слънцето. Но беше от тип „Г“ и според спектрополариметрията почти сигурно имаше планети. Но ако и тази звезда се окаже поредното разочарование?

Марчанд обърна очи към още по-мъглявата и далечна Ламбда от Еридан. На експедицията до Ламбда от Еридан, припомни си той, бе изпратен петият изстрелян кораб. Би трябвало скоро да стигне местоназначението си... тази година или вероятно догодина. Нямахше надежден начин за изчисляване на времето, когато максималната скорост бе така близо до светлинната...

Макар че максималната скорост бе вече увеличена.

При мисълта за внезапната заплаха от провал се почувствува физически зле. Скорост, по-висока от светлинната — но как се осмеляваха!

Той обаче нямаше излишно време за подобни вълнения, всъщност за никакви вълнения. Почувствува, че времето си отива от него, и като изпъна отново гръб, се огледа наоколо. На 96 години човек не дръзва да върши бавно нищо, дори да мечтае.

Погледна и отхвърли Процион. Едва напоследък бяха решили да опитат с Процион — корабът вероятно не е изминал и половината разстояние. Бяха опитали почти всяка възможност. Епсилон от Еридан и Грумбридж 1618, дори 61 Цини А и Епсилон от Индус, които сред спектроскопичните класове даваха нищожни шансове за успех. Направиха закъснял и отчаян опит с Проксима от Кентавър (макар и да бяха почти убедени, че е напразен, тъй като експедицията до Алфа от Кентавър не бе открила никакви подходящи за живот планети).

Бяха общо двадесет и шест на брой. Три кораба — загубени, три завърнали се и един на път към Земята. Деветнадесет се намираха все още в Космоса.

Марчанд потърси утеха в яркозелената стрелка, очертаваща пътя, по който оставаха струите йонизиран газ от „Тихо Брае“, най-големия от корабите му, с три хиляди мъже и жени на борда. Имаше чувството, че наскоро някой бе споменал името „Тихо Брае“. Кога? Защо? Не беше сигурен, но името напираше в съзнанието му.

Вратата се отвори и влезе Дан Флъри — погледът му шареше по строените в боен ред звезди и кораби, без да ги забелязва. Звездната зала никога не бе представлявала някакъв интерес за Флъри.

— По дяволите, Норман — заговори намръщено той, — здравата ни изплаши. Защо сега не си в болницата?

— Аз бях в болницата, Дан. Не мога да остана там. Накрая успях да вгълпя това в главата на Ейза Черни, така че той се съгласи да си дойда у дома, ако стоя мирен и му позволявам да ме навестява. Както виждаш, стоя мирен. Не ме интересува дали ще ме навестява. Интересува ме само да установя истината за М.В.Д.

— О, за бога, Норман. Честна дума, не трябва да се тревожиш...

— Дан, вече тридесет години си ми давал честната си дума само когато си ме лъгал. Остави това сега. Повиках те тази сутрин, защото на теб ти е известен отговорът. Искам да го знам. *За бога, Дан!*

Флъри огледа залата, сякаш за пръв път виждаше блестящите светли точки... а може би наистина ги виждаше за пръв път, помисли си Марчанд.

Накрая заговори.

— Да, има нещичко по този въпрос.

Марчанд чакаше. Бе придобил огромен опит в чакането.

— Има един млад човек — продължи Флъри. — Казва се Айзъл. Би ли повярвал — математик? Та на него му е хрумнала някаква идея.

Флъри придърпа един стол и седна.

— С много недостатъци — добави той. — Всъщност мнозина смятат, че тази идея изобщо не може да се осъществи. Ти, естествено, си запознат с теорията — Айнщайн, Лоренц-Фицджералд, цялата плеяда — всички отхвърлят идеята му. Нарича се — представяш ли си! — полиномиация.

Напразно почака думите му да предизвикат смях. После каза:

— Макар че трябва да призная, че в идеята му има нещо, защото изпитанията...

Марчанд заговори кротко и с огромно самообладание:

— Дан, ще изплюеш ли, моля те, камъчето? Да видим какво каза дотук. На един млад човек на име Айзъл му е хрумнала някаква идея, която е налудничава, но върши работа.

— Ами... да.

Марчанд бавно се облегна назад и притвори очи.

— А това означава, че ние сме вървели по съвсем погрешен път. Най-вече аз. И цялата ни работа...

— Слушай, Норман! *Изобщо* не трябва да мислиш така! Целият този прелом се дължи на работата, извършена от теб. Без постигнатото от теб хора като Айзъл никога нямаше да имат възможност за изява. Нима не знаеш, че той е работил върху теорията си като наш стипендиант?

— Не, не знаех — за миг Марчанд вдигна поглед към „Тихо Брае“, — но от това не ми става по-леко. Чудя се дали петдесетте хиляди мъже и жени, които отдадоха по-голямата част от живота си на камерите за дълбоко замразяване в резултат на... извършената от мен работа... ще споделят твоето мнение. Все пак ти благодаря. Каза ми онова, което исках да знам.

Когато един час по-късно Черни влезе в звездната зала, Марчанд веднага го заговори:

— Позволява ли състоянието ми да се подложа на „пренасяне“?

Преди да отговори, лекарят остави чантата си и взе стол.

— Не разполагаме с никакъв донор, Норман. От години не е имало доброволец.

— Не. Нямах предвид да бъда „пренесен“ в човешко тяло — не искам никакви доброволни донори-самоубийци, — впрочем ти сам ми каза, че понякога телата, претърпели „пренасяне“, се самоубиват. Ще се задоволя и с шимпанзе. С какво съм по-добър от онзи младеж... как му беше името?

— Дуюейн Фъргюсън ли имаш предвид?

— Именно. С какво съм по-добър от него?

— О, стига, Норман. Ти си твърде стар. Твоите фосфолипиди...

— Но не съм толкова стар, че да умра, нали? А това е най-лошото, което може да се случи.

— „Пренасянето“ няма да е устойчиво! Особено на твоята възраст — ти явно нищо не разбираш от химия. Не бих могъл да ти обещавам повече от две-три седмици.

— Наистина ли? — възкликна радостно Марчанд. — Не очаквах и толкова. Това вече е повече, отколкото очаквах да ми обещаеш.

Лекарят упорствуваше, ала Марчанд, кален през своите деветдесет и шест години в многобройни тежки битки, не се предаваше, а освен това имаше и едно предимство пред Черни. Лекарят знаеше дори по-добре от самия Марчанд, че едно по-силно въздействие ще го убие. В мига, в който Черни прецени, че рискът от извършването на „пренасянето“ е по-малък в сравнение с риска от продължаването на спора по този въпрос, той се намръщи, поклати неохотно глава и излезе.

Марчанд бавно го последва с инвалидния стол.

Не беше необходимо да бърза за събитието, което можеше да се окаже и последно в живота му. Имаше много време. В Института поддържаха резерв от отбрани шимпанзета, ала щяха да са необходими няколко часа, за да подготвят едно от тях.

В процеса на „пренасянето“ единият мозък трябваше да се пожертвува. Човекът в края на краищата имаше възможност да се върне в собственото си тяло при риск за неуспех едно към петдесет. Шимпанзето обаче никога нямаше да бъде пак същото. „Пренасянето“ на Марчанд започна: началното облъчване, трудната титрация на течностите в организма му и безкрайните притягания с лейкопласт, бинтове и ремъци. Бе виждал как се прави това и процедурата не криеше за него никакви изненади... Не бе знаел само, че толкова много боли.

III

Като се стараеше да не се опира на пръстите на ръцете си (а това бе трудно, тъй като маймунското тяло бе предопределено да върви на четири крака — горните крайници бяха твърде дълги, за да висят прилично от двете му страни), Марчанд се отправи с патешка походка към площадката за изстрелване на космически кораби и опъна скования си маймунски гръбнак, за да вдигне поглед към ненавистния кораб.

Към него идваше Дан Флъри.

— Норман? — запита той.

Марчанд се опита да кимне, не успя, но Флъри разбра.

— Норман — рече той, — това е Зигмунд Айзъл. Той създаде двигателя М.В.Д.

Марчанд протегна една дълга ръка и подаде длан, която отказваше да се разтвори — дотолкова бе свикнала да бъде свита в юмрук.

— Мойти поздравления — изговори той колкото може по-ясно. Добросъвестно не стисна ръката на младия черноок мъж, когото му представяха. Бяха го предупредили, че с физическата си сила шимпанзето може да осакати човешките същества. Нямаше вероятност да забрави това, но беше съблазнително да си позволи да си го помисли дори за миг.

Пусна ръката и потрепна от болката, която го прониза.

Черни го бе предупредил какво го очаква: „Неустойчиво, опасно, нетрайно! — тези думи неспирно гърмяха в ушите му — и не забравяй, Норман, че сетивните уреди са включени на степен, твърде висока за теб — ти не си свикнал с въвеждането на такова количество енергия — ще те боли“.

Марчанд обаче бе уверил лекаря, че няма да обръща внимание на болката, и наистина не обръщаше. Отново огледа кораба.

— Таха знаши, тофа е хорабът — изръмжа той и отново опна гръбнак и изпъчи тумбестия гръден кош на звяра, чието тяло

обитаваше, за да огледа внимателно застаналия на площадката кораб. На височина бе не повече от стотина стъпки.

— Не е много холям — отбеляза пренебрежително той. — „Сариан“, който беше първият ни кораб, достигаше на фисочина дефетстотин стъпки и носеше на борда си хилята туши хъм Алфа Хентавър.

— И върна живи само сто и петдесет — рече Айзъл. Той каза това с най-спокоен тон, но се изрази пределно ясно. — Искам да ви кажа, д-р Марчанд, че винаги съм ви се възхищавал. Надявам се, че няма да имате нищо против моята компания. Научавам, че искате да летите с мен до „Тихо Брае“.

— Хахфо моха да имам протиф фашата хомпания? — Той, естествено, имаше. Макар и с най-добри намерения, този млад човек бе изпратил по дяволите посветените на една идея седемдесет години предан труд плюс едно значително състояние — осем милиона лично негови пари и още стотици милиони, които Марчанд бе измолил от милионери, от подаяния на правителството, от грошовете на учениците — беше ги изпратил по дяволите. Щяха да кажат: „Една преходна личност от началото на двадесет и първия век, Норман Марчанд, предприема опит за звездна колонизация с примитивни, движени с ракети кораби. В тази своя зле замислена авантюра той, естествено, претърпява неуспех, а щетите — човешки жертви и средства — са огромни. Едва след внедряването на свръхсветлинния двигател на Айзъл...“ Щяха да кажат, че се е провалил. И това беше така.

Когато „Тихо Брае“ полетя към звездите, музиката на огромни оркестри от по петстотин души съпровождаше изстрелването му, а телевизионните зрители от цял свят го наблюдаваха с помощта на спътници. Присъствуваха един президент, един губернатор и половината Сенат.

Когато малкото корабче на Айзъл излетя, за да настигне „Тихо Брае“ и да съобщи на хората на борда му, че всичките им усилия са били напразни, изстрелването му приличаше на заминаването на ферибота, който тръгва за Джърси Сити в 7:17 часа. До такава степен, помисли си Марчанд, Айзъл бе принизил величието на звездния полет. И въпреки това Марчанд не би се отказал от този полет за нищо на

света. Макар че това означаваше да се натрапва като свръхбагаж на Айзъл, който бе съсипал живота му, и на другото „пренесено“ шимпанзе — Дуейн Фъргюсън, за когото неизвестно защо смятаха, че има някакви привилегии по отношение на „Тихо Брае“.

Неизвестно защо натовариха на борда допълнителен двигател М.В.Д. — Марчанд чу един от работниците да го нарича „Полифлектор“, но той нямаше да му окаже честта да попита някого за причината. Може би имаше вероятност да се повреди двигателят и щеше да е необходим резервен? Марчанд отмина този въпрос, осъзнавайки, че го вземат не от страх, а за сигурност. Каквато и да беше причината — тя не го засягаше. Той дори не желаше да лети с този кораб, но гледаше на това само като на свой неотменен дълг.

И той влезе в кораба на Айзъл.

Вътрешността на проклетия кораб на Айзъл бе съобразена с човешкия ръст — високи девет стъпки тавани и широки кресла, пригодени за преодоляване на ускорението, но за него и Дуейн Фъргюсън бяха донесли висящи койки, които можеха да поберат тялото на шимпанзе. Несъмнено бяха ги откъснали от новия кораб. От кораба, който никога нямаше да полети — или поне нямаше да полети върху струи от йонизиран газ. А нямаше и съмнение, че това сигурно е последният път, когато се налага човешки ум да отпътува от Земята в маймунско тяло.

Марчанд не разбираше с какво Айзъл бе заменил йонизирания газ и как се придвижваше към звездите проклетият му кораб. Поли-или молифлекторът, все едно как се казваше тази проклетия, беше много малък. Целият кораб бе джудже.

Нямаше помещение за материалите за химическите реакции — те бяха в такива малки количества, колкото да изведат кораба в орбита. Тогава вълшебната малка черна кутия — всъщност не беше кутия, а сандък, и съвсем не беше малък, тъй като на големина бе колкото един роял, и не беше черен, а сив — щеше да извърши своето вълшебство. Наричаха вълшебството „полиномиация“. Марчанд дори не се опита да разбере какво означава тази полиномиация — той само слушаше или се преструваше, че слуша краткия и недоद्याлан словесен опит на Айзъл да преведе езика на математиката в членоразделна реч. Марчанд чу достатъчно, за да проумее нещичко. Пространството имаше „N“ измерения. Чудесно, това изясняваше целия въпрос, поне доколкото го

засягаше него, ето защо той не даде ухо на мъчителните усилия на Айзъл да обясни как човек може да се изкачи, така да се каже, в полиномиално измерение — не, като че ли не беше така, ами да превърне съществуващите полиномиални измерения на една стандартна четирипространствена маса в по-високи математически степени... той не чу това. Не чу нито дума. Беше се заслушал единствено в мощното равномерно туптене на маймунското сърце, което сега изпращаше кръв към мозъка му.

Дуейн Фъргюсън се появи в маймунското тяло, което вече никога нямаше да напусне. Това бе още една точка в самообвинението на Марчанд — чу, като казваха, че на Фъргюсън не му провървяло и тялото му умряло при процеса на „пренасянето“.

Веднага щом разбра какви са намеренията на Айзъл, Марчанд реши да ги използва като възможност за изкупление. Планът бе много прост. Основно изпитание на двигателя на Айзъл, съчетано с мисия на милосърдие. Те възнамеряваха да отлетят по маршрута на заминалия отдавна тронав „Тихо Брае“ и да го настигнат някъде в Космоса... защото дори сега, тридесет години след като бе излетял от Порт Кенеди, корабът продължаваше да намалява скоростта си, за да влезе в своята изпитателна орбита около Грумбридж 1618. Докато Марчанд пристягаше ремъците около себе си, Айзъл обясняваше всичко отначало. Той проверяваше своя черен сандък и същевременно говореше.

— Разбирате ли, сър, ние ще се опитаме да изравним курса и скоростта, но честно казано, това е най-трудното. Най-лесно е да ги настигнем — скоростта ни позволява това. После ще прехвърлим резервния полифлектор на борда на „Тихо Брае“...

— Да, благодаря — рече любезно Марчанд, като все така продължаваше да не слуша какво му разправят за двигателя. Щом този двигател съществуваше, Марчанд трябваше да го използва — съвестта иначе не би му простила, — но не искаше да знае никакви подробности.

Защото фактът, че са пропилили толкова много човешки живота, си остава непроменен.

Всяка година, прекарана в камерите за дълбоко замразяване на „Тихо Брае“, намалява с един месец живота на тялото, поставено в тях. Изпотяването е забавено, но не и спряно. Сърцето не бие, но кръвта се

изтласква с помпа. Тръбички впръскват захар и минерали в нециркулиращата кръв. Катетри отвеждат отпадъчните вещества. А експедицията Грумбридж 1618 щеше да трае деветдесет години.

Най-доброто, на което можеше да се надява един четиридесетгодишен човек, бе при пристигането да бъде възстановен в тяло, чиято биологична възраст е около петдесет години — докато зад гърба му на Земята не е останало вече нищо: роднините му са измрели отдавна, а приятелите са се превърнали в прах.

Струваше си риска. Или поне така мислеха колонистите, водени от любопитството, което разяжда пътешественика, и изгаряни от непреодолимото желание, което го отвежда още по-нататък. Заради богатството, могъществото и свободата, които може да им даде един нов свят, и заради мястото, което щяха да им отредят учебниците по история — не мястото на Уошингтън, нито дори на Христос. Те щяха да получат мястото на нови Адам и Ева.

Струваше си риска, мислеха всички онези хиляди хора, когато доброволно излетяха. Но какво щяха да мислят, когато кацнат!

Ако кацнеха, без да знаят истината, ако някой кораб като този на Айзъл не ги настигнеше в Космоса, за да им я каже, те щяха да се сблъснат с най-голямото разочарование, преживявано някога от човек. По първоначалния си план експедицията Грумбридж 1618 на борда на „Тихо Брае“ трябваше да продължи още четиридесет години. През това време с изобретението на Айзъл, което осигуряваше превози със скорост, по-висока от светлинната, планетата щеше да бъде вече населена от стотици хиляди хора, да работят фабрики, да има построени пътища, най-добрата земя да бъде разграбена, а учебниците по история да са стигнали вече до пета глава... и тогава какво щяха да мислят трите хиляди застаряващи пътешественици?

Марчанд изстена и потрепера, и то не само защото корабът излиташе и ускорението притисна гърдния му кош към гръбнака.

Когато се намираха вече във властта на полифлектора, той прекоси пилотската кабина, за да отиде при другите.

— Нихоха досега не съм бил в Хосмоса — каза той.

— Вашата работа беше на Земята — отбеляза Айзъл извънредно почтително.

— Да. Тошно таха. — И Марчанд спря дотук. Един човек, чийто живот е провал, дължи нещо на хората и едно от нещата, които дължи, е привилегията да им позволява да гледат на това със снизхождение.

Той наблюдаваше внимателно как Айзъл и Фъргюсън отчитат данните на уредите и извършват микрометрични наблюдения върху действието на полифлектора. Марчанд не разбираше нищо от свръхсветлинни двигатели, но от звездни карти имаше понятие. Видя пред себе си отбелязан с двоен контур курса на експедицията Грумбридж 1618. „Тихо Брае“ бе застанал като светла точка на около девет десети от разстоянието между Слънчевата система и звездата Грумбридж, което, измерено във време, правеше някъде по-малко от три четвърти от пътя на експедицията.

— Обемни детектори, д-р Марчанд — обясни весело Айзъл, посочвайки към картите. — Добре е, че не са много наблизо, защото масата им тогава ще е твърде малка, за да я засекат.

Марчанд разбра: същите тези детектори, които могат да показват слънце или планета, биха показали и кораб от милиони тонове, ако скоростта му е достатъчно голяма, за да увеличи достатъчно масата.

— Добре е и това, че не са много надалече — добави Айзъл с разтревожен вид. — Ще ни е трудно сега да изравним скоростта си с тяхната, въпреки че от девет години те намаляват своята скорост... Да пристегнем ремъците.

Марчанд стегна ремъците си от койката в очакване на нов пристъп от обичайните усещания при ускорението. Но това, което последва, бе различно и много по-отвратително.

Това беше месомелачка, която дъвчеше сърцето и мускулите му и после ги плюеше смазани и уродливи.

Това беше центрофуга, която стискаше гърлото и мачкаше сърцето му.

Това беше шеметът и гаденето от влакче в пратер или от малка лодка, попаднала в тайфун. Без значение къде ги беше отнесъл корабът, звездите на картите се изплъзнаха, спуснаха се надолу и заеха ново местоположение.

Завладян от най-смазващата за цял един век мигрена, Марчанд едва ли разбираше какво става, но той научи, че през това време бяха намерили „Тихо Брае“ след старта, даден му преди тридесет години.

IV

Капитанът на „Тихо Брае“ беше посивяло жълтозъбо шимпанзе на име Лафкадио — кафявите му очи на звяр примижаха от сътресението, а дългите му жилести ръце все още трепереха от реакцията, че вижда кораб... кораб... и човешки същества.

Марчанд забеляза, че капитанът не може да свали очи от Айзъл. Бе живял тридесет години в маймунско тяло. Маймуната бе вече остаряла. Лафкадио сигурно вече смяташе себе си повече за шимпанзе, а човешкото тяло — само за спомен, който бледнееше при ежедневната гледка на обраслите с козина ръце и кривите жилави крака. Самият Марчанд усещаше как маймунският ум се вмъква обратно в тялото си, макар и да знаеше, че това е само игра на въображението.

А наистина ли беше само въображение? Ейза Черни бе казал, че „пренасянето“ няма да е устойчиво — нещо свързано с фосфолипидите — не можеше да си спомни точно. Всъщност не можеше да си спомни нищо с онази яснота и увереност, с каквато би искал, и причината не бе само в това, че умът му е на деветдесет и шест години.

Без да се вълнува, Марчанд осъзна, че неговите броени месеци или седмици се бяха стопили за няколко дни.

Естествено, може би и пулсиращата болка между слепоочията му отнемаше разсъдъка. Но още с раждането си тази мисъл бе отхвърлена — щом имаше достатъчно смелост да осъзнае, че цял живот е работил напразно, той можеше да се изправи и пред факта, че болката бе само вторична производна на убиеца, който обитаваше маймунското му тяло. От това му стана още по-трудно да се съсредоточи. Като през мъгла чу разговора на капитана с екипажа — двадесет и двете „пренесени“ шимпанзета, които управляваха полета на „Тихо Брае“ и наглеждаха трите хиляди замразени тела в трюма. Сред някакви неясни плътни гласове дочу как Айзъл се разпорежда за пренасянето на двигателя М.В.Д. от неговия малък кораб на огромния тронав Ноев

ковчег, който с помощта на черния му сандък можеше да полети толкова бързо, че да обиколи звездите за един ден.

Марчанд усещаше, че от време на време го поглеждат със съжаление.

Тяхното съжаление не го засягаше. Той само искаше да му позволят да живее при тях, докато умре, знаейки със сигурност, че това време не е далече. Още докато разговаряха, Марчанд изпадна в някакъв болезнен и дълбок унес, който го зашемети, докато... нямаше и понятие за времето... докато се озова, пристегнат с ремъци, в койката в апаратната на кораба и усети допълнителното смазващо страдание, което му подсказа, че отново пътуват през пространство с други измерения.

— Добре ли сте? — попита един познат плътен гъгнец глас.

Това бе другата, последна жертва на неговата груба грешка, този, когото наричаха Фъргюсън. Марчанд успя да отговори, че е добре.

— Почти стигнахме — каза Фъргюсън. — Помислих, че ще поискате да узнаете. Има планета. Смятат, че е подходяща за живеене.

Звездата, наричана Грумбридж 1618, не се виждаше с просто око от Земята. Телескопът можеше да я превърне в малка блещукаща светлинка, изгубена сред безброя от хиляди по-далечни, но по-ярки звезди. Но отгук и Слънчевата система не се виждаше много по-голяма.

Марчанд си спомняше, че с усилие се измъкна от койката, пренебрегвайки загриженото изражение върху маймунското лице на Фъргюсън, за да погледне назад към екрана, който показваше Слънчевата система. Фъргюсън му я беше открил и Марчанд наблюдаваше светлината, пътувала петнадесет години от родната му планета. Фотоните, които падаха сега върху очите му, бяха престанали да обливат Земята в цветовете на залеза още когато Марчанд е бил на осемдесет, а жена му е била погребана само отпреди няколко години. Не си спомняше как се е добрал до койката.

Не си спомняше и точно по кое време някой му каза за планетата, която се надяваха да заселят. Поне по слънчевите стандарти тя се намиреше близо до оранжевия диск на Грумбридж 1618. От първоначалните приблизителни изчисления на капитана излезе, че има

твърде неправилна орбита, но когато я доближиха повече, се оказа, че орбитата е на по-малко от десет милиона мили от нажежените въглини на своята звезда. Достатъчно близо. Достатъчно топло. Телескопите показваха, че това е планета с океани и гори, те слагаха край на нескончаемите съмнения на капитана, защото, дори да се отдалечи повече от звездата, орбитата не може да замрази планетата, нито пък да я овъгли, ако се приближи много, защото тогава гората нямаше да израсне. Спектроскопите, термоелементите и филарометрите непрекъснато даваха сведения — уредите препускаха пред кораба, който бе вече в орбита, принуден да пропълзи с ракетна скорост последния инч от своето пътешествие. Въздухът можеше да се диша, защото папратовите гори бяха прочистили отровите и го бяха изпълнили с кислород. Притеглянето бе по-силно от земното — това неминуемо щеше да се превърне в бреме за първото поколение и в източник на заболявания на краката и лумбални болки за още много други поколения, — ала всичко бе в границите на поносимото. Светът беше красив.

Марчанд изобщо не помнеше как е научил всичко това, нито помнеше за кацането, нито за припряното радостно отваряне на хладилните камери, съживяването на колонистите, започването на живота на планетата... само знаеше, че по едно време се озова свит в една мека, топла койка, и когато погледна нагоре, видя небе.

V

Над лицето му бяха надвиснали изпъкналата космата уста и полегатите вежди на шимпанзе. Марчанд позна младия момък Фъргюсън.

— Здравейте — рече той. — Колко време съм бил в безсъзнание? Смутено, шимпанзето отговори:

— Ами... по-точно казано, вие изобщо не бяхте в безсъзнание. — Гласът му постепенно заглъхна.

— Разбирам — каза Марчанд и се опита да се надигне. Той бе признателен за силата на това тяло с увиснали рамене и къси крака, което бе взел в заем, защото светът, в който бе дошъл, имаше неприятно мощна прегръдка. От усилието получи световъртеж. Около него се завъртя едно светло небе с рехави облаци, усети някакви странни проблясъци на болка и наслада, припомни си вкусове, които никога не бе опитвал, изпита радости, които никога не бе познавал... С мъка обузда атрофираната маймуна и каза:

— Искате да кажете, че съм бил... как го наричахте? Неустойчив? „Пренасянето“ не се е получило добре.

Той обаче не се нуждаеше от потвърждението на Фъргюсън. Знаеше... и то добре, че следващият път на „изчезване“ ще е последен. Черни го бе предупредил. Фосфолипидите, нали така се казваха? Като че ли беше вече време да си отиде у дома...

Полегнал на една страна, той видя мъже и жени, мъже и жени с човешки вид, които изпълняваха различни задания, и това го накара да попита:

— Вие все още ли сте шимпанзе?

— Ще бъда още за известно време, д-р Марчанд. Нали знаете, че тялото ми умря.

Известно време Марчанд размишляваше върху думите на Фъргюсън. Докато вниманието му бе раздвоено, той се улови, че ближе ръката си под лакътя и се чеше по закръгления корем.

— Не! — изкреця той и се опита да стане.

Фъргюсън му помогна и Марчанд отново се почувствува признателен за силната маймунска ръка. Той си спомни какво го бе измъчвало.

— Защо? — попита той.

— Какво защо, д-р Марчанд?

— Защо дойдохте тук?

— Бих желал да седнете, докато лекарят пристигне — каза Фъргюсън загрижено. — Дойдох, защото на борда на „Тихо Брае“ имаше някого, когото исках да видя.

„Момиче?“ — помисли си Марчанд учудено.

— И видяхте ли я?

— Не нея — тях. Да, видях ги. Моите родители. Знаете ли, бях двегодишен, когато „Тихо Брае“ замина. Моите родители бяха породиста двойка — казаха ми, че по онова време е било трудно да се намерят доброволци, — ами да, разбира се, вие ще знаете това по-добре от мен. Както и да е, те... аз бях осиновен от една леля. Те ми оставили писмо, което да прочета, когато порасна достатъчно... Д-р Марчанд! Какво ви става?

Марчанд се олюля и падна, не успя да предотврати това — знаеше, че представлява зрелище, усещаше как неуместните сълзи бликат от маймунските му очи, но този последен и неочакван удар бе твърде жесток. Той погледна в очите факта за петдесетте хиляди погубени живота и пое вината за тях, но едно изоставено детенце, дадено на някаква леля, и писмо за извинение — ето това вече разби сърцето му.

— Чудя ви се защо не ме убиеете — рече той.

— Д-р Марчанд, не разбирам за какво говорите.

— Ако само... — промълви Марчанд. — Не очаквам никакви благоволения, но ако само можех някак си да заплатя. Ала не мога. Нищо не ми остана. Не ми остана дори капчица живот, който да е от значение. Но ви моля да ми простите, мистър Фъргюсън, и ще трябва да се задоволите с това.

— Д-р Марчанд — каза Фъргюсън, — ако не греша, вие искате да ви простя заради Института?

Марчанд кимна.

— О, не би трябвало аз да ви казвам това, но щом няма друг кой. Слушайте! Ще се опитам да ви обясня. Първото нещо, което

колонистите направиха вчера, бе да изберат име на планетата. Всички гласуваха единодушно. Знаете ли как я нарекоха?

Марчанд само го изгледа тъжно.

— Моля ви, слушайте, д-р Марчанд! Те я нарекоха на човека, който цял живот ги е вдъхновявал. Техният най-велик герой. Нарече я Марчанд.

Марчанд се втренчи в него, задържа погледа си и после, без да променя изражението си, затвори очи.

— Д-р Марчанд! — промълви колебливо Фъргюсън, а накрая, сериозно обезпокоен, се обърна и се завтече уплашено с маймунската си походка — краката и ръцете му го носеха бързо по земята, към корабния лекар, който го бе оставил със строгата заръка да го извика веднага щом пациентът покаже някакви признаци на живот.

Когато се върнаха, шимпанзето беше изчезнало. Огледаха внимателно папратовата гора и се спогледаха.

— Сигурно е отишъл да се поразходи — каза лекарят. — Може би така е по-добре.

— Но нощите са студени! Ще хване пневмония. Ще умре.

— Повече не би могъл — каза колкото може по-любезно лекарят. — Той е вече мъртъв във всяко по-значимо отношение.

Той се приведе и разтри бодящите го бедра, изтощени от съпротивлението на притеглянето в този нов рай, после се изправи и заоглежда звездите в притъмняващото западно небе. Малко по-нататък се виждаше яркозелено небесно тяло — това бе още една планета на Грумбридж 1618, изградена изцяло от лед и медни соли. Вероятно една от слабо мъждукащите звезди бе Слънцето.

— Той ни даде всичките тези планети — рече лекарят и се обърна с лице към града. — Знаете ли какво означава да си добър човек, Фъргюсън? Означава да си по-добър, отколкото си всъщност, така че дори неуспехите ти да помогнат дори мъничко някому да успее — ето това направи той за нас. Дано е чул това, което сте се опитали да му кажете. Дано да си го е спомнил, когато е умирал — каза лекарят.

— Ако не е успял — промълви съвсем ясно Фъргюсън, — ние останалите винаги ще го помним.

На следващия ден намериха сгърченото тяло.

Това беше първото погребение на тази планета и именно онова, което описват учебниците по история. Ето защо на планетата на име

Марчанд статуята на космодрума има малък барелеф, изсечен над надписа:

БАЩАТА НА ЗВЕЗДИТЕ

Барелефът представлява шимпанзе, сгушило се и вторачило невиждащи, уплашени очи в света. Защото те намериха именно тяло на шимпанзе и именно тяло на шимпанзе погребяха под паметника. Барелефът и тялото — те наистина са на маймуни. Но статуята, която се извисява над тях, е статуя на бог.

[1] М.В.Д. — мощ, време, далечина — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.